

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 7Ssk/41/2022
Identifikačné číslo spisu: 8019200818
Dátum vydania rozhodnutia: 26. apríla 2023
Meno a priezvisko: Mgr. Michal Novotný
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:8019200818.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu a JUDr. Zdenka Reisenauerová a JUDr. Jana Martinčeková ako členky senátu vo veci žalobkyne: Z. W., G.. XX. V. XXXX, P. XXXX/XX, L., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, pracovisko Košice, Zádielska 2, Košice, o preskúmanie rozhodnutia z 15. augusta 2019, č. UPS/US6/SSVODPPKPC1/SOC/2019/10480, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 5 Sa 24/2019-52 z 19. novembra 2021 takto

rozhodol:

I. Kasačná sťažnosť žalobkyne sa zamietá.

II. Účastníkom konania sa nepriznáva právo na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovaného vyplýva, že žalobkyňa požiadala Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov o poskytnutie peňažného príspevku na opatrovanie svojho (medzičasom X. B. XXXX zomrelého) manžela O. W., G.. X. M. XXXX, v zmysle § 40 ods. 1 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia v znení neskorších predpisov. V lekárskom posudku z 31. augusta 2018 posudkový lekár úradu práce ustálil, že manžel žalobkyne sa považuje za ťažko zdravotne postihnutú osobu, keďže miera jeho funkčnej poruchy je 80 % podľa časti VII. bodu 11 písm. a) v zmysle prílohy č. 3 cit. zák. [poškodenie ORL orgánov a ďalšie ORL postihnutia - zhubné nádory (hltanu, mandlí, hrtanu a pod.) po odstránení nádoru pri onkologickej liečbe]. Úrad práce však najskôr rozhodnutím z 1. októbra 2018 žalobkyňu príspevok nepriznal, pretože dospel k záveru, že jej manžel nie je odkázaný na opatrovanie v zmysle § 14 ods. 4 cit. zák. V dôsledku odvolania žalobkyne žalovaný toto rozhodnutie zrušil, pretože na základe vlastného komplexného posudku z 20. marca 2019 ustálil, že manžel spĺňa kritérium odkázanosti (stupeň VI) podľa citovaného ustanovenia.

2. Úrad práce, rešpektujúc rozhodnutie žalovaného, vyhovel žiadosti žalobkyne a novým rozhodnutím zo 4. júna 2019 jej priznal peňažný príspevok na opatrovanie ťažko zdravotne postihnutého manžela vo výške 87,83 € mesačne s účinnosťou od 1. augusta 2018. V odôvodnení uviedol, že podľa § 40 ods. 7 cit. zák. peňažný príspevok na opatrovanie je 369,36 € mesačne pri opatrovaní jednej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Podľa § 40 ods. 12 cit. zák. ak je príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím vyšší ako dvojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t. j. 410,14 €, peňažný príspevok sa zníži o sumu prevyšujúcu tento príjem. Keďže príjem manžela žalobkyne a jej príjem ako spoločne posudzovanej osoby za rok 2017 presiahol dvojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu o 281,53 €, úrad práce peňažný príspevok na opatrovanie znížil presne o túto sumu.

3. Žalobkyňa opätovne podala odvolanie, v ktorom namietla, že príspevok na opatrovanie jej bol priznaný v nesprávnej výške a úrad práce neuviedol, ako dospel k vyčísleniu jej príjmov a príjmov jej manžela, ktoré na účely príspevku posudzoval. Taktiež namietla, že úrad práce opomenul zohľadniť výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie ich príjmov v zmysle § 18 ods. 1 písm. a) štvrtého bodu zákona č. 447/2008 Z. z. Žalovaný preskúmaným rozhodnutím z 15. augusta 2019 potvrdil rozhodnutie úradu. Stotožnil sa s výpočtom sumy príspevku na opatrovanie a v odôvodnení tento výpočet detailne rozpisal. Uviedol, že v zmysle § 18 cit. zák. príjem manžela žalobkyne za rok 2017 bol 8 507,93 € a príjem žalobkyne ako spoločne posudzovanej osoby v tomto istom roku bol 8 092,04 €, teda spolu ich príjem predstavoval 16 599,97 €. Priemerný mesačný príjem na žalobkyňu a jej manžela tak v roku 2017 predstavoval 691,67 € ($16\,599,97\text{ €} \div 12\text{ mesiacov} \div 2$). Keďže suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu bola v zmysle § 1 písm. a) opatrenia č. 196/2018 Z. z. s účinnosťou od 1. júla 2018 stanovená na sumu 205,07 €, priemerný mesačný príjem žalobkyne a jej manžela tak presahoval dvojnásobok sumy životného minima o 281,53 €. O túto sumu tak úrad práce v zmysle § 40 ods. 12 cit. zák. znížil peňažný príspevok na opatrovanie manžela žalobkyne ($369,36\text{ €} - 281,53\text{ €}$) a priznal jej peňažný príspevok vo výške 87,83 € mesačne. Dodal, že § 18 ods. 1 písm. a) cit. zák. odkazuje na zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorý v § 2 písm. i) definuje daňový výdavok. Žalobkyňa však v podanom odvolaní uvádzala výdavky, ktoré nespĺňali túto zákonnú definíciu. Záverom skonštatoval, že v súlade so zásadou hospodárnosti konania svojím rozhodnutím odstránil namietané vady prvostupňového rozhodnutia súvisiace s presným mechanizmom výpočtu posudzovaných príjmov a výšky peňažného príspevku.

4. Správny súd tu napadnutým rozsudkom č. k. 5 Sa 24/2019-52 správnu žalobu zamietol. Mal za to, že žalovaný pri výpočte sumy peňažného príspevku na opatrovanie postupoval v súlade so zákonom a napadnuté rozhodnutie náležite a zrozumiteľne odôvodnil. Náklady uvádzané žalobkyňou v jej podaniach, teda náklady vynaložené na bývanie na Slovensku a v zahraničí, náklady na dopravu do zamestnania, letenky, ošatenie a stravu, nebolo možné zohľadniť, keďže nejde o náklady v zmysle § 18 ods. 1 písm. a) štvrtého bodu zákona č. 447/2008 Z. z. a nesúvisia ani s príjmom z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti a ani s príjmom z prenájmu alebo z použitia diela a umeleckého výkonu.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

5. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalobkyňa domáha zrušenia tohto rozsudku a vrátenia veci na ďalšie konanie. Nadalej zastáva názor, že žalovaný nesprávne vykladá § 18 ods. 1 písm. a) štvrtý bod zákona č. 447/2008 Z. z. tým, že ho aplikuje len na podnikateľský subjekt, ktorý si v príslušnom daňovom priznaní uplatňuje svoje výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov v zmysle zákona č. 595/2003 Z. z. Tento výklad, ktorý si osvojil aj správny súd, podľa nej nie je správny, pretože odkaz na zákon č. 595/2003 Z. z. v § 18 ods. 1 písm. a) cit. zák. sa viaže len k príjmom fyzických osôb, ktoré sú predmetom dane z príjmu, a nie aj k výdavkom vynaloženým na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov fyzických osôb vo štvrtom bode tohto ustanovenia. Zákon č. 447/2008 Z. z. na žiadnom mieste nespomína pojem daňový výdavok, a preto žalobkyňa nie je zrejme, načo má slúžiť definícia tohto pojmu, keď daňový výdavok má význam len pri fyzických osobách podnikateľoch a zákon č. 447/2008 Z. z. sa vzťahuje aj na fyzické osoby nepodnikateľov. Pokiaľ by sa pripustil výklad žalovaného, tak na peňažné príspevky by nemal nárok nik iný len fyzická osoba podnikateľ. Zákon č. 447/2008 Z. z. je vo vzťahu k zákonu č. 595/2003 Z. z. lex specialis a potvrdzujú to aj ďalšie body v § 18 ods. 1 písm. a) cit. zák., pretože tieto položky sa nezhodujú s daňovými výdavkami podľa zákona č. 595/2003 Z. z. Svojevôľu výpočtu žalovaného možno podľa

žalobkyne vidieť aj v tom, že položky pod ostatnými bodmi v § 18 ods. 1 písm. a) cit. zák. zohľadnené boli okrem výdavkov vo štvrtom bode. Záverom dodala, že rozsudok správneho súdu považuje za nepreskúmateľný pre jeho nedostatočné odôvodnenie.

6. Žalovaný poukázal na svoje predchádzajúce vyjadrenie a kasačnú sťažnosť navrhol ako nedôvodnú zamietnuť, pretože sa v celom rozsahu stotožnil s napadnutým rozsudkom správneho súdu.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) bez ohľadu na uplatnené kasačné body (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP).

8. Predmetom prieskumu v prerokúvanej veci je rozhodnutie žalovaného, ktorým potvrdil rozhodnutie úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vyhovel žiadosti žalobkyne a priznal jej peňažný príspevok na opatrovanie ťažko zdravotne postihnutého manžela vo výške 87,83 € mesačne s účinnosťou od 1. augusta 2018. Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 447/2018 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2019 platilo, že ak fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá dovŕšila šesť rokov veku a je podľa komplexného posudku odkázaná na opatrovanie, osobne opatruje fyzická osoba uvedená v odsekoch 3 a 4, možno fyzickej osobe, ktorá opatruje, poskytnúť peňažný príspevok na opatrovanie. V prejednávanej veci nebolo sporné, že manžel žalobkyne bol fyzickou osobou s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá bola odkázaná na opatrovanie inej osoby, čím spĺňala podmienky na priznanie peňažného príspevku na opatrovanie, ktorý bol aj jeho manželke priznaný rozhodnutím úradu práce zo 4. júna 2019. Sporným však ostal výpočet priznaného peňažného príspevku.

9. Podľa § 40 ods. 7 cit. zákona je peňažný príspevok na opatrovanie mesačne zásadne 369,36 € pri opatrovaní jednej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Ak je príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím vyšší ako dvojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanoveného v § 2 písm. a) zákona č. 601/2003 Z. z., výška peňažného príspevku na opatrovanie podľa ods. 7 sa zníži o sumu prevyšujúcu tento príjem (§ 40 ods. 12). Podľa § 18 ods. 1 písm. a) sa za príjem sa na účely poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu považujú príjmy fyzických osôb, ktoré sú predmetom dane z príjmu podľa zákona č. 595/2003 Z. z. po odpočítaní 1. poistného na povinné verejné zdravotné poistenie a na dobrovoľné verejné zdravotné poistenie, 2. poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti a príspevku na starobné dôchodkové sporenie, 3. preddavku na daň alebo dane z príjmov fyzických osôb, 4. výdavkov vynaložených na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov fyzických osôb. Podľa § 18 ods. 7 písm. a) sa pri rozhodovaní o peňažných príspevkoch na kompenzáciu na účely zisťovania príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím spoločne posudzujú a započítavajú príjmy u posudzovanej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím jej príjem a príjem jej manželky. Podľa § 18 ods. 8 príjem na účely poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu sa zisťuje ako priemerný mesačný príjem za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom fyzická osoba požiadala o peňažný príspevok na kompenzáciu. Podľa § 18 ods. 15 príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím na účely peňažných príspevkov na kompenzáciu sa určí tak, že súčet príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a príjmov osôb, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a započítavajú podľa ods. 7, sa vydolí počtom osôb, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a započítavajú. Medzi žalobkyňou a žalovaným pritom zostala sporná práve aplikácia § 18 ods. 1 písm. a) štvrtého bodu zákona č. 447/2008 Z. z.

10. Žalobkyňa v kasačnej sťažnosti, ako aj vo svojich predchádzajúcich podaniach argumentovala predovšetkým tým, že výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov fyzických osôb podľa § 18 ods. 1 písm. a) štvrtom bode cit. zák. sa nemajú vykladať ako daňové výdavky v zmysle § 2 písm. i) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, pretože odkaz na tento zákon sa v uvedenom bode nenachádza. K tejto námietke treba hneď na úvod uviesť, že podľa bodu 47 Legislatívnotechnických pokynov - prílohy č. 2 Legislatívnych pravidiel Národnej rady Slovenskej republiky (č. 19/1997 Z. z.) poznámka pod čiarou sama osebe nie je súčasťou právneho predpisu a má len informatívnu hodnotu. Preto zo samotnej okolnosti, že určité ustanovenie obsahuje určitý odkaz na poznámku pod čiarou a určité ustanovenie ho neobsahuje, nemožno vyvodzovať rozdiel v normatívnom obsahu týchto ustanovení. Zo systematiky ustanovenia § 18 ods. 1 zákona č. 447/2008

Z. z. je zrejmé, že vo viacerých písmenách [napr. písm. a), písm. b), písm. c)] odkazuje na zákon č. 595/2003 Z. z. To isté platí aj pri ods. 2 cit. ustanovenia, ktorý ustanovuje, že daňová strata sa zohľadňuje tiež podľa zákona č. 595/2003 Z. z., avšak bez odkazu na konkrétne ustanovenie tohto zákona. Napríklad už citovaný § 18 ods. 1 písm. a) tretí bod, ktorý upravuje odpočítanie preddavku na daň alebo dane z príjmov, neobsahuje výslovný odkaz na zákon č. 595/2003 Z. z. Zákon č. 447/2008 Z. z. však pojem preddavku na daň ani dane nijako nevymedzuje a tieto pojmy sú vymedzené práve v zákone č. 595/2003 Z. z. [porov. napr. § 2 písm. u)]. Citované ustanovenie § 18 ods. 1 písm. a) tretieho bodu zákona č. 447/2008 Z. z. by tak vôbec nebolo možné aplikovať, pokiaľ by sa nevykladalo v zhode so zákonom č. 595/2003 Z. z. Kasačný súd sa tak nemôže stotožniť s názorom žalobkyne, že odkaz na zákon č. 595/2003 Z. z. v § 18 ods. 1 písm. a) sa viaže len k vymedzeniu príjmov fyzických osôb, ktoré sú predmetom dane z príjmu. Naopak, z celého ustanovenia § 18 je zrejmé, že vychádza z viacerých inštitútov upravených v daňových predpisoch, osobitne v zákone č. 595/2003 Z. z. Jednotlivé pojmy v ňom tak treba interpretovať nadväzne na citovaný zákon.

11. Podľa kasačného súdu tak treba v súlade s tým vykladať aj ustanovenie § 18 ods. 1 písm. a) štvrtý bod zákona č. 447/2008 Z. z. Pojem „výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov“ je obsiahnutý v definícii daňového výdavku v zmysle § 2 písm. i) zákona č. 595/2003 Z. z., ktorým sa rozumie výdavok (náklad) na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov preukázateľne vynaložený daňovníkom, zaúčtovaný v účtovníctve daňovníka alebo zaevidovaný v evidencii daňovníka podľa § 6 ods. 11 cit. zák. Citované ustanovenie viaže daňové výdavky len na príjmy podľa § 6 až § 8 (príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu, príjmy z kapitálového majetku a ostatné príjmy), no nie na príjmy zo závislej činnosti podľa § 5 cit. zák. Naopak, podľa § 5 ods. 8 cit. zák. sa pri týchto príjmoch za základ dane považuje príjem znížený len o určité poistné a príspevky, nie aj o daňové výdavky. Pri týchto príjmoch tak zákon č. 595/2003 Z. z. vôbec nepredpokladá uplatňovanie daňových výdavkov, keďže nepredpokladá ani vedenie účtovníctva alebo daňovej evidencie, z ktorých by tieto výdavky bolo možné zistiť a ustáliť. Na základe toho sa tak kasačný súd stotožňuje so záverom správneho súdu na výklad § 18 ods. 1 písm. a) štvrtého bodu zákona č. 447/2008 Z. z. Výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov podľa citovaného ustanovenia možno na účely zisťovania príjmu odpočítať len od takých príjmov, od ktorých je možné ich odpočítať podľa zákona č. 595/2003 Z. z., teda od príjmov podľa § 6 až § 8, nie od príjmov zo závislej činnosti podľa § 5 cit. zák. Žalobkyňa a jej manžel však v rozhodujúcom období dosiahli práve len príjmy zo závislej činnosti v zmysle citovaného ustanovenia, a tak úrad práce aj žalovaný správne neodpočítali od tohto príjmu žiadne z výdavkov, ktoré žalobkyňa uplatňovala.

12. Nie je správny ani názor žalobkyne, že výklad žalovaného by viedol k tomu, že na peňažné príspevky by nemal nárok nik iný než fyzická osoba - podnikateľ. Z § 18 ods. 1 písm. a) zákona č. 447/2008 Z. z. je očividné, že jednotlivé body tohto písmena nie sú podmienkami, ktoré by museli byť splnené kumulatívne. To potvrdzuje aj výklad žalovaného, ktorý žalobkyni priznal peňažný príspevok na opatrovanie napriek tomu, že ona ani jej manžel ako spoločne posudzované osoby mali len príjmy zo závislej činnosti, na ktoré (už podľa výkladu žalovaného) nedopadá § 18 ods. 1 písm. a) štvrtý bod cit. zák. Takýto výklad žalobkyňu ani jej manžela nediskriminuje, pretože len zohľadňuje rozdielny spôsob určovania (čistého) príjmu zo závislej činnosti a z iných príjmov, ktorý predpokladá zákon č. 595/2003 Z. z. Navyše, zákon č. 447/2008 Z. z. v § 18 ods. 1 písm. b) a c) zohľadňuje aj príjmy, ktoré podľa č. 595/2003 Z. z. nie sú predmetom dane z príjmu alebo sú od dane z príjmu oslobodené. Takým príjmom je napríklad príjem z predaja nehnuteľnosti alebo hnutelných vecí [§ 9 ods. 1 písm. a) až c) cit. zák.]. Je zrejmé, že aj vo vzťahu k týmto príjmom môžu vzniknúť výdavky na ich dosiahnutie, zabezpečenie alebo udržanie (napr. odmena sprostredkovateľom, znalcom a pod.). Napriek tomu zákon č. 447/2008 Z. z. pri týchto príjmoch neustanovuje, že by sa o takéto výdavky tieto príjmy mohli znižovať, pretože pri týchto príjmoch ani zákon č. 595/2003 Z. z. nepredpokladá ich znižovanie o daňové výdavky. Právny názor žalobkyne by však viedol k tomu, že kým v prípade príjmov podľa § 5 zákona č. 595/2003 Z. z. by sa na účely zákona č. 447/2008 Z. z. mali odpočítať takéto výdavky (hoci aj nad rámec zákona č. 595/2003 Z. z.), v prípade príjmov oslobodených od dane alebo nepodliehajúcich dani by takéto odpočítanie nebolo možné, lebo to § 18 ods. 1 písm. b) ani c) zákona č. 447/2008 Z. z. neustanovujú. Takýto výklad, ktorý by síce v prerokovanej veci bol žalobkyni na prospech, by vo výsledku viedol k nesystematickým odlišnostiam v nakladaní s rôznymi kategóriami príjmov podľa zákona č. 447/2008 Z. z. Aj to podľa kasačného súdu svedčí o tom, že úmyslom

zákonodarcu v § 18 ods. 1 cit. zák. bolo pri úprave jednotlivých inštitútov sledovať systematicku zákonu č. 595/2003 Z. z.

13. Na základe toho tak možno uzavrieť, že v prerokúvanej veci žalovaný v súlade so zákonom č. 447/2008 Z. z. posúdil príjem manžela žalobkyne a žalobkyne ako spoločne posudzovanej osoby na účely výpočtu peňažného príspevku na opatrovanie vychádzajúc z ich príjmov v roku 2017 v sume 16 599,97 € a sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu vo výške 205,07 €. Keďže priemerný mesačný príjem žalobkyne a jej manžela presahoval dvojnásobok tejto sumy, úrad práce v súlade s § 40 ods. 12 cit. zák. znížil peňažný príspevok na opatrovanie manžela žalobkyne o sumu prevyšujúcu tento príjem a priznal jej ho vo výške 87,83 € mesačne. Žalovaný sa pritom dostatočne vysporiadal so všetkými odvolacími námietkami žalobkyne a v odôvodnení rozhodnutia jasne a zrozumiteľne uviedol dôvody, na základe ktorých neaplikoval ustanovenie § 18 ods. 1 písm. a) bod 4. zákona č. 447/2008 Z. z. a potvrdil tým rozhodnutie úradu práce. Rovnako sa správny súd v napadnutom rozsudku dostatočne vyrovnal s jej žalobnými námietkami.

IV.

Záver

14. Na základe uvedených úvah kasačný súd dospel k záveru, že nie je daný žiaden zo zákonných dôvodov kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP, a tak ju podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

15. O trovách bolo rozhodnuté podľa § 167 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, keď žalobkyňa vo veci úspech nemala a žalovaný ho síce mal, kasačný súd však nezistil výnimočne dôvody, aby sa mu nárok na náhradu trov priznal.

16. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.